

Overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2018

Kleine juridische kroniek van het muzierecht

Bjorn Schipper Illustratie: Robert Swart

In de eerste *Muziekwereld* van het jaar kijken we traditioneel terug op conflicten rondom muziek die in het voorafgaande kalenderjaar in de rechtszaal zijn uitgevochten. Net als in 2012 t/m 2018¹ sta ik in deze eerste editie van *Muziekwereld* in 2019 in de vorm van een kleine juridische kroniek van het muzierecht stil bij een aantal spraakmakende zaken uit 2018. De selectie van deze zaken is op basis van dezelfde uitgangspunten als voorgaande edities gemaakt.

Nederland in Beweging

Op 10 januari 2018 oordeelde de rechtbank in Amsterdam² dat de contractuele verplichting van de muziekuitgever om haar via Buma/Stemra te incasseren uitgeversdeel aan Omroep Max door te betalen, gekoppeld is aan de duur van de onderliggende opdrachtovereenkomst. De rechtbank legt de opdrachtovereenkomst zo uit dat na einde van de overeenkomst de doorbetalingsverplichting van de muziekuitgever automatisch is komen te vervallen. Het ging onder andere om achtergrondmuziek (library music) voor het tv-programma *Nederland in Beweging*.

Sprookjesmuziek

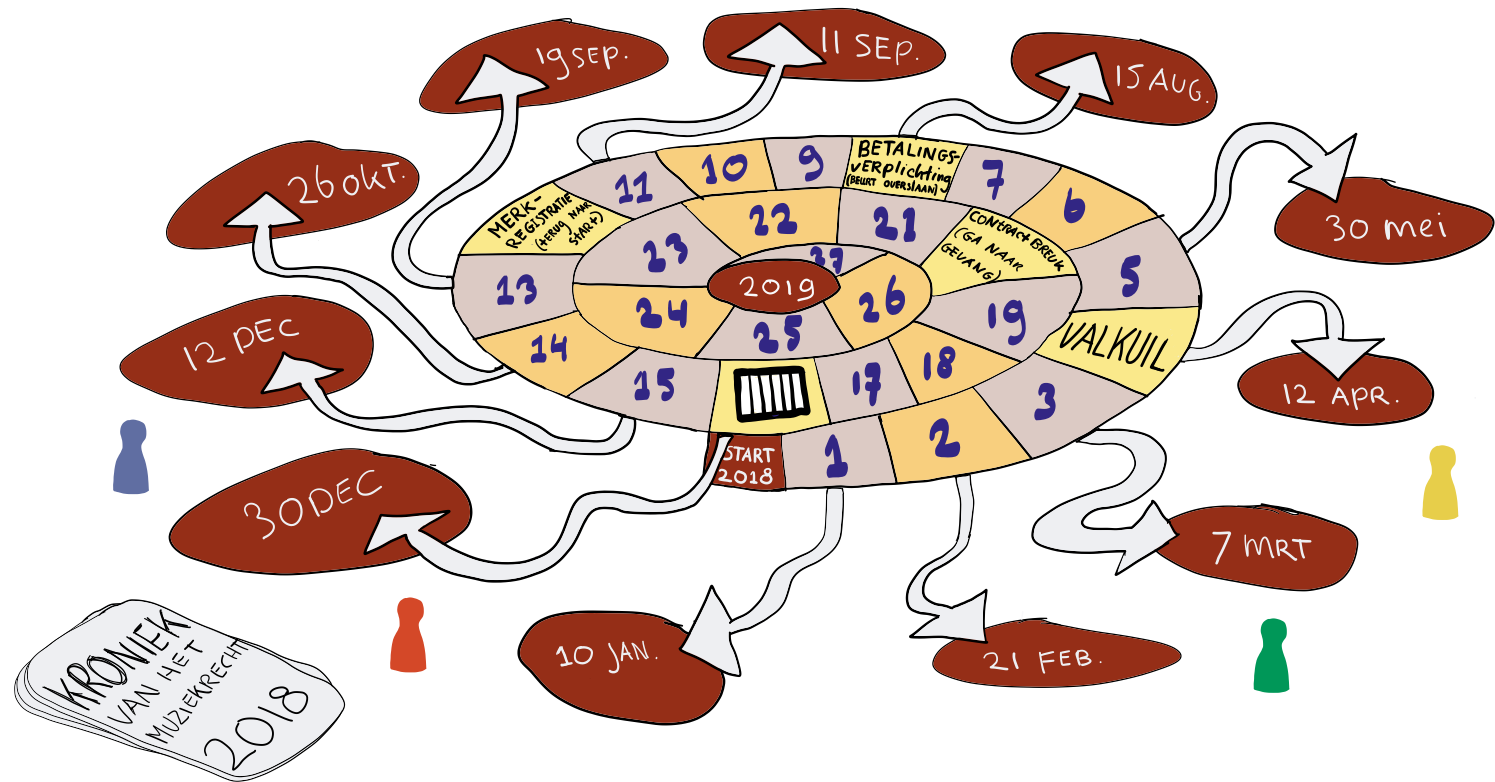
De rechtbank in Amsterdam³ besliste op 21 februari 2018 dat vereniging Buma het beheer van de muziek-auteursrechten van een 'sprookjescomponist' op deugdelijke wijze heeft uitgevoerd. De muzikant maakt 'sprookjesmuziek' voor themaparken als de Efteling, Toverland en Europa-Park. Buma en haar Duitse zusterorganisatie GEMA verlenen onder meer licenties aan de genoemde themaparken op basis waarvan de muzikant zijn auteursrechten afgerekend krijgt. De muzikant klaagt tevergeefs over deze afrekeningen van Buma. De rechtbank weegt hierbij mee

dat Buma beleidsmatige keuzes heeft kunnen maken die tot een zekere mate van standaardisering hebben geleid, zoals vastgelegd in de geldende exploitatie- en repartitiereglementen.

VESTIVAL

De voorzieningenrechter van de rechtbank in Den Haag oordeelde op 7 maart 2018⁴ in een 'familietwist' over de merkregistratie VESTIVAL dat de aanduiding 'Vestival' vanwege de bijzondere spellingswijze niet zonder meer beschrijvend is en als zodanig als merk kan dienen voor de organisatie van festivals. Volgens de voorzieningenrechter wegen de verschillen tussen merk en het aangevallen teken minder zwaar dan de opvallendere overeenkomst in het gebruik van de 'V' als beginletter. Er volgt een verbod op gebruik van het merk VESTIVAL.

Op 8 juni 2018 kreeg deze 'familietwist' een vervolg in de vorm van een executiegeschil over vermeend verbeurde dwangsommen. De voorzieningenrechter van de rechtbank in Den Haag⁵ oordeelde dat er geen sprake is van overtreding van het verbod op gebruik van het merk VESTIVAL, althans dat niet met voldoende mate van zekerheid kan worden vastgesteld of dwangsommen verbeurd zijn.

Belgische muziekfestivals vs. Sabam

De Belgische rechter⁶ zette op 12 april 2018 een streep door de licentieregeling van Sabam voor muziekgebruik op festivals in België. In deze vermeldenswaardige principezaak tussen een collectief van Belgische muziekfestivals en auteursrechtenorganisatie Sabam oordeelde de rechter in Brussel dat Sabam met haar eenzijdige excessieve tariefverhogingen in mededingingsrechtelijke zin misbruik van haar machtspositie maakt. De rechter overweegt daarbij dat de recette van een festival vanwege de totaalbeleving en kostenstructuur van dergelijke producties ongeschikt is om als grondslag van het muziektarief te dienen. De weigering van Sabam om correcties op deze recettegrondslag toe te passen kwalificeert tot misbruik van de machtspositie. Daarnaast overweegt de rechter dat de beschikbaarheid van technologische hulpmiddelen (zoals bijvoorbeeld dj-monitoring) om op nauwkeurige wijze het feitelijke repertoiregebruik op muziekfestivals te kunnen vaststellen, tot gevolg heeft dat de tariefregeling van Sabam (die net als die van Buma op vaste staffels van steeds 1/3 is gebaseerd) niet meer door de beugel kan.

Afrojack en de zorgplicht van artiestenmanagers

Op 30 mei 2018 deed de rechtbank in Amsterdam⁷ uitspraak in de *catfight* tussen dj en producer Afrojack en zijn voormalige management. Zijn management verrichtte sinds 2009 op mondelinge basis als artiestenmanager in de breedste zin van het woord diensten voor Afrojack en zijn ondernemingen. Vanaf begin 2013 hebben partijen daarnaast gesproken en onderhandeld over een samenwerkingsovereenkomst waarbij onder andere geparticipeerd zou worden in een gezamenlijk bedrijf. Net als in de zaak van dj en producer Martin Garrix tegen MusicAllstars Management⁸ oordeelt de rechter dat de rechtsverhouding tussen manager en artiest aangemerkt moet worden als een overeenkomst van opdracht. Als gevolg van deze kwalificatie rusten op de manager als opdrachtnemer wettelijke zorg- en informatieplichten. De rechter oordeelt in de zaak van Afrojack dat als het gaat om het sluiten van de verdergaande samenwerkingsovereenkomst de manager niet op deze manier afspraken met de artiest heeft mogen maken, en dat sprake is van schending van de op de manager rustende wettelijke zorgplicht. De rechter

overweegt daarbij dat de manager de artiest destijds expliciet had moeten wijzen op het tijdig inschakelen van een onafhankelijke deskundige, en dat hiervan feitelijk niet is gebleken. Volgens de rechter kon ook de lopende managementovereenkomst oprechtsgeldige wijze door de artiest beëindigd worden.

Sterrenfiscalist

De rechtbank in Amsterdam⁹ stelde op 15 augustus 2018 dj en producer Headhunterz in het ongelijk in zijn geschil met een belastingadviseur, ook wel de ‘de fiscalist van de sterren’ genoemd¹⁰. Deze belastingadviseur was eerder in opspraak geraakt vanwege het opzetten van speciale fiscale constructies voor artiesten en andere sterren waarmee beoogd werd dubbele belastingheffing te voorkomen. Dj en producer Headhunterz werd in fiscaal opzicht een Cypriotische constructie geadviseerd waarbij hij zijn fiscale woonplaats buiten Nederland zou hebben. De artiest verwijt de belastingadviseur achteraf dat hij tekort is geschoten in de zorg die van een redelijk handelend en bekwaam belastingadviseur mag worden verwacht. Anders dan in de genoemde procedures van Martin Garrix en Afrojack tegen hun voormalige managers overweegt de rechter in deze kwestie dat de belastingadviseur als opdrachtnemer geen zorgplicht geschonden heeft. Daarbij hecht de rechter belang aan de eigen proactieve rol van de artiest bij de totstandkoming en implementatie van het advies van de professional.

Vervolg Tee Set

Het is een publiek geheim dat de band Tee Set veelvuldig onderwerp van juridische geschillen is. Op 11 september 2018 deed het gerechtshof in Den Haag¹¹ uitspraak in het hoger beroep in het jongste geschil rondom de band Tee Set dat in de kern draait om de eigendomsaanspraken op zowel de naburige rechten van de fonogrammenproducent als de auteursrechten op muziekwerken¹². Gelijk de rechter in eerste aanleg stelt het gerechtshof vast dat de eisende partij destijds door middel van een rechtsgeldige rechtenoverdracht de rechtverkrijgende is geworden van de naburige rechten van de fonogrammenproducent. Met betrek-

king tot de auteursrechten op de muziekwerken overweegt het gerechtshof dat er feitelijk meerdere auteurs een creatieve bijdrage aan de totstandkoming van de muziekwerken hebben geleverd, als gevolg waarvan niet vastgesteld kan worden dat de eisende partij de volledige en enige rechthebbende is van de muziekuitgaverrechten.

Muziek in besloten kring

Op 19 september 2018 oordeelde de kantonrechter in de rechtbank Midden-Nederland¹³ dat het laten horen van muziek in de gemeenschappelijke woonkamer van een speciale woonvoorziening voor ouderen met geheugenverlies een in auteursrechtelijke en nabuurrechtelijke zin relevante openbaarmaking van muziek is. Van het laten horen van muziek in een van heffing van muziekrechten vrijgestelde ‘privékring’ (ook wel ‘besloten kring’¹⁴ genoemd) is volgens de kantonrechter geen sprake nu het bedrijfsmodel van de exploitant van de woonvoorziening bepalend is voor de samenstelling van de kring. Bij zo’n ‘besloten kring’ moet het daarentegen gaan om een familie-, vrienden- of daaraan gelijk te stellen kring.

Verhuizing Top 40

De aangekondigde verhuizing van de Top 40 leidde in 2018 tot een conflict tussen Radio 538 en de Stichting de Nederlandse Top 40. Beide partijen werken al ruim 25 jaar op basis van licenties met elkaar samen aan het radioprogramma de Top 40. De uitzending van de Top 40 vindt al die jaren feitelijk plaats via het landelijke FM-zendernetwerk van Radio 538. Na onderhandelingen over de voortzetting van de Top 40-licentie kondigt Radio 538 in september 2018 aan met een eigen vernieuwde Top 50-hitlijst te zullen komen en de Top 40 naar haar DAB+-kanaal en online-kanaal te zullen verplaatsen. Daarop startte Stichting de Nederlandse Top 40 een kort geding tegen Radio 538 om af te dwingen dat de Top 40 hangende de resterende looptijd van de huidige licentie op het FM-zendernetwerk moet worden uitgezonden. Op 26 oktober 2018 deed de voorzieningenrechter van de rechtbank in Amsterdam¹⁵ uitspraak. Mede vanwege

de vrees van het afhaken van een substantieel deel van de luisteraars gebiedt de voorzieningenrechter Radio 538 op straffe van een dwangsom de Top 40 via het landelijke FM-zendernetwerk uit te blijven zenden. Ook is een rectificatie van de eerdere aankondiging van Radio 538 op zijn plaats nu daarin ten onrechte de suggestie is gewekt dat de Top 40 een achterhaald concept zou zijn.

Oneigenlijk gebruik consumentenlicenties streamingdiensten

De rechtbank in Amsterdam¹⁶ tikte op 12 december 2018 Buma/Stemra op de vingers wegens het op onrechtmatige wijze hanteren van ongelijke tarieven voor gelijke online muziekdiensten (streaming) in bedrijfsruimten (zoals bijvoorbeeld horeca, winkels en fitnesscentra). Deze zaak werd aangespannen door de ABMD, een collectief van bedrijven die achtergrondmuziek voor zakelijk gebruik aanbieden. De ABMD-leden blijken slechter af te zijn met de tarieven van Buma/Stemra in vergelijking met de tarieven van Buma/Stemra die voor streamingdiensten zoals Spotify gelden. Hoewel deze streamingdiensten consumenten een licentie voor persoonlijk gebruik aanbieden, blijkt dat de muziek op basis van de consumentenlicenties feitelijk in bedrijfsruimten wordt gebruikt. Vanwege het feit dat Buma/Stemra een monopoliepositie heeft en niet wenst op te treden tegen deze vorm van oneigen-

lijk gebruik van consumentenlicenties, handelt Buma/Stemra jegens de ABMD-leden onrechtmatig.

Kraftwerk

Op de valreep van 2018 kwam de conclusie¹⁷ van de advocaat-generaal bij het Europese Hof van Justitie beschikbaar in de langlopende kwestie van Kraftwerk tegen hiphop-duo Moses Pelham en Martin Haas over het samplen van een drumbeat van twee seconden uit een nummer van Kraftwerk. De advocaat-generaal concludeert kort gezegd dat een fonogram een vastlegging van geluiden is die als ondeelbaar geheel moet worden gezien. Het verlenen van licenties voor het gebruik van soundsamples is een vorm van exploitatie van het fonogram en valt daarmee onder het exclusieve naburige recht van de fonogrammenproducent. Het gebruik van een soundsample zonder toestemming van de fonogrammenproducent kan daarmee als inbreukmakend aangemerkt worden. De omvang van de bescherming is daarbij niet afhankelijk van de omvang van de bescherming van het onderliggende auteursrechtelijk beschermde muziekwerk. Het is nu wachten op het arrest van het Europese Hof van Justitie dat naar verwachting begin 2019 gewezen zal worden en grote vraag is of de advocaat-generaal in zijn bevindingen gevolgd zal worden (of niet).

Bjorn Schipper is advocaat en oprichter van Schipper Legal in Amsterdam

1. Muziekwereld 2012/4 (p. 32-37), ‘Twee kleine juridische kronieken van het muziekrecht. Eerste deel: overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2011’, Muziekwereld 2013/1 (p. 18-21), ‘Twee kleine juridische kronieken van het muziekrecht. Tweede deel: overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2012’, Muziekwereld 2014/1 (p. 22-25), ‘Kleine juridische kroniek van het muziekrecht. Overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2013’, Muziekwereld 2015/1 (p. 18-22), ‘Kleine juridische kroniek van het muziekrecht. Overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2014’, Muziekwereld 2016/1 (p. 20-23), ‘Kleine juridische kroniek van het muziekrecht. Overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2015’ en Muziekwereld 2017/1 (p. 24-27), ‘Kleine juridische kroniek van het muziekrecht. Overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2016’, Muziekwereld 2018/1 (p. 26-29), ‘Kleine juridische kroniek van het muziekrecht. 2017: Spraakmakende rechtszaken’.
2. Rb. Amsterdam 10 jan. 2018, IEF 17423 (Omroep Max/Symbol Media cs.).
3. Rb. Amsterdam 21 feb. 2018, IEF 17520 (Muzikauteur/Buma).
4. Vzr. Rb. Den Haag 7 mrt. 2018, IEF 17545 (Eiser/Havensluis).
5. Vzr. Rb. Den Haag 8 juni 2018, IEF 17762 ((Eiser/Havensluis).

6. Rb. van Koophandel Brussel 12 april 2018 (Belgische festivals/Sabam).
7. Rb. Amsterdam 30 mei 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3658 (Afrojack/Montana).
8. Rb. Midden-Nederland 20 sept. 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:4775 (MusicAllstars Management, Spinnin’ Records/Martin Garrix).
9. Rb. Amsterdam 15 aug. 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:5744 (DJ/Sterrenfiscalist).
10. Zie onder meer: <https://www.nu.nl/entertainment/5415338/dj-headhunterz-verliest-zaak-fiscalist-van-sterren.html>
11. Hof Den Haag 11 september 2018, IEF 17971 (Tee Set).
12. Uitspraak in eerste aanleg: Rb. Den Haag 7 september 2016, IEF 16241 (Tee Set).
13. Rb. Midden-Nederland 19 september 2018, IEF 17981 (Exploitant/Buma cs.).
14. Zie onder meer HR 9 maart 1979, ECLI:NL:HR:1979:AH8594 (Buma/De Zon).
15. Vzr. Rb. Amsterdam 26 oktober 2018, IEF 18064 (Top 40/Radio 538).
16. Rb. Amsterdam 12 december 2018, IEF 18202 (ABMD cs./Buma cs.).
17. Conclusie A-G Szpunar 12 december 2018, IEF 18150 (Pelham). Zie voor meer achtergrondinformatie over deze zaak B.H.M. Schipper, ‘Het chilling effect van Kraftwerk I/II op sound sampling. Pleidooi voor zelfregulering ter bevordering van samplegebruik’, AMI 2014/4, p. 105-112.